

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ
СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

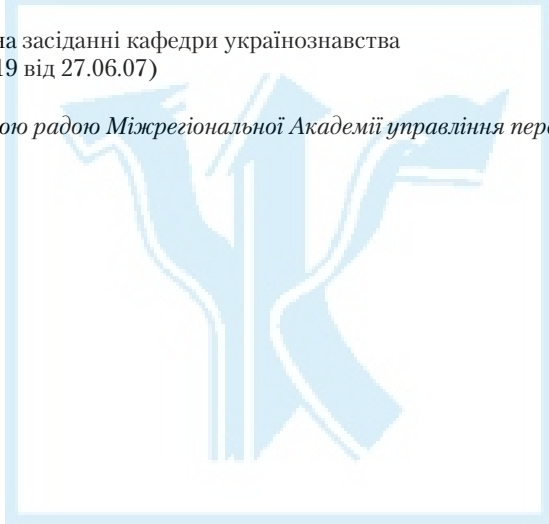
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри українознавства *Ю. О. Шиловим*

Затверджено на засіданні кафедри українознавства
(протокол № 19 від 27.06.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Шилов Ю. О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Україна в контексті світової цивілізації” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: МАУП, 2008 – 16 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни, теми для самостійного вивчення, питання для самоконтролю, теми рефератів та семінарських занять, тести, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником, який формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння студентом знань. Самостійна робота студентів є основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час. Значно підвищується значення та статус самостійної роботи при введенні кредитно-модульної технології навчання, за якою скорочується обсяг аудиторної роботи.

Мета самостійної роботи студентів — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. З метою досягнення якості підготовки рекомендуємо студентам скласти графіки навчання, в яких рівномірно розподілити свої зусилля протягом навчального року, а також забезпечити виконання контрольної роботи у визначені терміни.

Теми для самостійної роботи розроблені на основі наукових досягнень вітчизняних та зарубіжних істориків, культурологів, філософів, а також інших гуманітарних та природознавчих наук. При цьому акцентується увага на найменш вивченому, проте політично-релігійно найбільш викривленому періоді виникнення й базового формування цивілізації (державності) на теренах України. Велику увагу приділено пам'ятникам на території МАУП, які висвітлюють минувшину України та інших Країн цивілізаційної епохи світової історії, а також експозиціям музеїв “Аратта-Україна” (с. Трипілля, Київщина) та “Народна архітектура і побут України” (м. Переяслав-Хмельницький).

Система контролю навчального процесу передбачає самостійну роботу студентів з рекомендованою літературою, перевірку набутих знань за тестами. Критерії оцінювання здобутих знань: науковий рівень знання джерел та історіографії, вміння аналізувати й узагальнювати, творчо підходити до написання наукових рефератів.

Реферат передбачає ознайомлення студентів з історичними джерелами та спробу їх дослідження на базі підручників, навчальних посібників і наукової літератури. Виконанню передедує складання плану, який окреслює розгляд кількох взаємопов'язаних питань за обраною темою. Розгляд починається з історіографії теми. В основній частині роботи викладаються основні напрями попередніх наукових досліджень і висловлюється відношення автора до них. В заключній

частині формулюються власні висновки автора. Робота закінчується списком використаної літератури, музейних експозицій та пам'яток.

Обсяг реферату – 10–15 друкованих аркушів формату А4.

Одним із етапів самостійної роботи є контрольна робота. Якісне її виконання передбачає вивчення рекомендованої літератури, вміння творчо узагальнити практичний матеріал, викласти його в логічній послідовності відповідно до поставленого питання, самостійно аналізувати та робити висновки.

Основні вимоги до контрольної роботи полягають у використанні й узагальненні теоретичного матеріалу на основі його самостійного випробування, тобто знаходження раціональних шляхів впровадження у практику. Роботу, виконану без дотримання цієї вимоги, без самостійного розкриття теми або написану лише за літературою, не буде захищено. Контрольна робота передбачає самостійне виконання і носить творчий характер. Робота має відображати національний дух і ідейно-патріотичне спрямування студента, його світосприйняття. Положення і висновки необхідно пов'язувати із сучасними перетвореннями в державній політиці та культурі.

Рекомендації щодо самостійної роботи студентів сформовані на принципах активізації процесу навчання у вищих навчальних закладах та здійснення контролю за рівнем знань, ступенем успішності, результатами засвоєння матеріалу, передбаченого навчальною програмою.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН *дисципліни* **“УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ”**

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	Семинари	Практичні	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6
	Змістовий модуль І. Передісторія (історіографія і теорія) Вступ. “Україна в контексті світової цивілізації” як навчальний курс	2			
1	Давня історія загалом і України зокрема	2			
2	Літопис Шу-Нун				4
3	Зародження цивілізації	2			

1	2	3	4	5	6
	Змістовий модуль II. Найдавніша цивілізація (Аратта та інші)				
4	Аратта – найперша держава	2	2		
5	Аріан, родич і сусід Аратти	2	2	2	
6	Гіперборея – “Надпівнічна країна”	2	2		
7	Походження слов’ян	2	2		4
	Змістовий модуль III. Пра- давні слов’яни (від витоків до Русі)				
8	Західне розселення слов’ян	2	2		
9	Східне розселення слов’ян	2	2		
10	Утворення Київської Русі	2	2		4
11	Актуальність давньої історії України	2			4
Разом годин: 54		22	14	2	16

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ

**Вступ. “ Україна в контексті світової цивілізації”
як навчальний курс**

Змістовий модуль I. Передісторія (історіографія і теорія)

Тема 3. Зародження цивілізації

“Велика неолітична революція”.

Узагальнення Г. Чайлдом археологічних відкриттів на Близькому Сході у XIX – першій половині XX ст. Революційний перехід від привласнюючого (мисливство, збиральництво) до відтворюючого господарства (скотарство, хліборобство) у IX–VII–III тис. до н. е. Дослідники протоміст Анатолії: Дж. Мелларт та В. О. Сафронов. Відкриття взаємозв’язків анатолійського Чатал-Гуюка й задніпровської Кам’яної Могили: В. М. Даниленко, А. Г. Кифішин.

Література [9; 11; 18; 27; 30; 34–38]

Змістовий модуль II. Найдавніша цивілізація (Аратта та інші)

Тема 7. Походження слов'ян

Академічна традиція та новаторство академіка Б. О. Рибакова (Язычество древних славян. — М.: Наука, 1981) у визначенні початку історії будь-якого народу і слов'ян зокрема. Чому слов'яни пам'ятають про мамонтів (вимерли в Європі близько 14 тисячоліть назад)? Геолого-екологічне, археолого-лінгвістичне та етнологічно-побутове пояснення історичного сягання “Влес-книгою” тощо глибини в 20–21 тисячоліття.

Історична пам'ять народу та наукові методи її розкриття.

Література [3; 14; 17; 18; 21; 23; 26; 29; 32; 61]

Змістовий модуль III. Прадавні слов'яни (від витоків до Русі)

Тема 10. Утворення Київської Русі

20-тисячолітня праісторія Києва: археологія й легенди. Свідчення античних і візантійських авторів; торгові поселення слов'ян “зарубинецької археологічної культури” рубежа I тис. до н. е. — I тис. н. е. Літописна легенда про полянського князя Кия, двох його братів та сестру; відповідності у готських легендах Прибалтики.

Заснування міста Києва у 430 р. 1500-річний ювілей столиці на партійне замовлення (академіку Б. О. Рибаківу — з передорученням кандидатів історичних наук П. П. Толочку).

Література [4; 8; 13; 17; 19; 22; 24; 29; 32; 34].

Тема 11. Актуальність давньої історії України

Відлуння Льодовика та мамонтів у етнокультурі слов'ян-українців. Від міст Аратти й могил Аріану — до соборів Русі та мегаполісів України. Одвічні та християнські святині українських етносу й нації: від *Берегині* (приблизно з 7000–6200 рр. до н. е.) — до *Оранти* (1037 р.) та *Матері-України* (2003 р.). Генезис православ'я у IX–XVII–XXI століттях. Прапор, герб, гімн, ідея — святині та атрибутика нації. “Підіймаючи святині України — посприяємо людству. Мудрість, братерство, наснага!”

Література [4; 8; 11; 13; 16; 23; 25; 27; 32; 34]

ТЕСТИ

1. Велика неолітична революція — це:

- А) Перехід від військової демократії до рабовласницької демократії;
- Б) Перехід від відтворюючого господарства до привласнюючого.
- В) Від привласнюючого — до відтворюючого.

2. Дослідження протоміст. Дж. Мелларт та В. О. Сафронов:

- А) Придністров'я.
- Б) Крим.
- В) Анатолія.

3. Дослідники взаємозв'язків Кам'яної Могили:

- А) Аскольдової Могили.
- Б) Чатал-Гуюка.
- В) Теночитлан.

4. Велика Неолітична революція датується:

- А) IX–VII тис. до н. е.
- Б) III–II тис. до н. е.
- В) З I тис. до н. е. до нашого часу.

5. Академік Б. О. Рибаків є автором праці:

- А) Язычество древних славян.
- Б) Історія Русів.
- В) Влес-книга.

6. Академік Б. О. Рибаків дослідив історичну пам'ять слов'ян про:

- А) Фет Фрумос.
- Б) Козу-дерезу.
- В) Мамонтів.

7. У Влес-книзі відображено:

- А) Розселення слов'янських племен.
- Б) Балто-Германське походження Русів.
- В) Заповіти волхвів.

8. Влес-книгу знайшов:

- А) В. М. Даниленко.
- Б) О. Ф. Ізінбек.
- В) Князь Кий.

9. Праісторія Києва налічує:

- А) 20 тис. років.
- Б) 7,5 тис. років.
- В) 3,5 тис. років.

10. Кий – це:

- А) Древлянський князь.
- Б) Венедський князь.
- В) Полянський князь.

11. Київ було засновано в:

- А) 330 році н. е.
- Б) 430 році.
- В) 730 році.

12. Яка з культур датується I тис. до н. е. – I н. е.

- А) Трипільська.
- Б) Черняхівська.
- В) Зарубинецька.

13. Суспільний устрій Аратти базувався на:

- А) Військовій демократії.
- Б) Общинній.
- В) Ленних відносинах.

14. Генезис православ'я в Україні розпочався:

- А) III ст.
- Б) IX ст.
- В) XIII ст.

15. До українських святинь належить:

- А) Березіль.
- Б) Венера.
- В) Берегиня.

16. Вкажіть найдавніше поселення на території України:

- А) Трипілля на Київщині.

- Б) Молодова на Буковині.
- В) Королево на Закарпатті.

17. Основними заняттями праслов'янських племен були:

- А) Перегінне скотарство.
- Б) Землеробство і осіле тваринництво.
- В) Здобичництво (мисливство, рибальство)

18. Яку з релігій сповідували прадавні слов'яни?

- А) Християнство.
- Б) Тотемізм.
- В) Язичництво.

19. Яка подія відбулася раніше?

- А) Заснування Києва.
- Б) Прийняття християнства.
- В) Князювання Ярослава Мудрого.

20. Який торговий шлях проходив через Київ?

- А) Шовковий.
- Б) “Із варяг у греки”.
- В) Чумацький.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль II. Найдавніша цивілізація (Аратта та інші)

Тема 4. Аратта — найперша держава

1. Основи державності.
2. Розквіт Аратти.
3. Аратта і Шумер.

Література [3; 10; 11; 13; 16; 23; 32–34; 37]

Тема 5. Аріан, родич і сусід Аратти

1. Хто такі арії?
2. Рання історія аріїв.
3. Від Аратти й Оріани — до Дандарії й Арсанії.

Література [3; 4; 12; 15; 16; 19; 25; 32; 34; 36]

Тема 6. Гіперборія — “Надпівнічна країна”

1. Гіперборія — “Надпівнічна країна”.

2. Аполлон і його небесна родина.
3. Маршрутом аргонавтів та Одісея.

Література [2; 5; 7; 9; 11; 12; 18; 20; 23; 34]

Тема 7. Походження слов'ян

1. Глибини історичної пам'яті.
2. Коли з'явилися слов'яни?
3. Що означають назви (У)Країна і Русь?

Література [3; 14; 17; 18; 21; 23; 26; 29; 32; 61]

Змістовий модуль III. Прадавні слов'яни (від витоків до Русі)

Тема 8. Західне розселення слов'ян

1. Русь і (в)енети.
2. Сколоти і кельти.
3. Венеди, анти, склавини.

Література [2; 4; 5; 12; 14; 17; 18; 26; 31; 32]

Тема 9. Східне розселення слов'ян

1. Оріони, боруси, сло(а)в'яни.
2. Кіммерійці і скіфи.
3. Кияни — індоевропейська династія.

Література [4; 5; 7; 11; 14–17; 34]

Тема 10. Утворення Київської Русі

1. Заснування літописного Києва.
2. “Вся земля наша добра”.
3. Заповіти волхвів.

Література [4; 8; 13; 17; 19; 22; 24; 29; 32; 34].

Тема 11. Актуальність давньої історії України

1. Національна ідея.
2. Національне і загальнолюдське.
3. Сутність слов'янської цивілізації.

Література [4; 8; 11; 13; 16; 23; 25; 27; 32; 34]

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

Змістовий модуль I. Передісторія (історіографія і теорія)

Тема 3. Зародження цивілізації

1. Зображення та письмо Кам'яної Могили.
2. Етапи формування індоєвропейської спільноти народів.
3. Ознаки Аратти й наступних цивілізацій (держав).
4. Аратти I–III Наддніпрянщини, Закавказзя, Пенджабу.

Література [9; 11; 18; 27; 30; 34–38]

Змістовий модуль II. Найдавніша цивілізація (Аратта та інші)

Тема 7. Походження слов'ян

1. Проблеми витоків слов'янської історії.
2. Глибини історичної пам'яті.
3. Початок календарного відліку історії слов'ян.
4. Проблеми спорідненості араттів і слов'ян.

Література [3; 14; 17; 18; 21; 23; 26; 29; 32; 61]

Змістовий модуль III. Прадавні слов'яни (від витоків до Русі)

Тема 10. Утворення Київської Русі

1. Походження понять (У)Країна та Русь.
2. Слов'янська династія слов'ян.
3. Кінець общинної і початок феодальної Русі.
4. Хрещення Русі.

Література [4; 8; 13; 17; 19; 22; 24; 29; 32; 34]

Тема 11. Актуальність давньої історії України

1. Заповіді волхвів (за “Велес-книгою”) у світлі сучасної науки.
2. Позитиви і негативи общинно-“комуністичної” традиції слов'ян.
3. Місце української культури у системах слов'янської, індоєвропейської, загальнолюдської культур.
4. Шляхи розробки української національної ідеї.

Література [4; 8; 11; 13; 16; 23; 25; 27; 32; 34]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Наука історія та її складові дисципліни.
2. Поняття: праісторія, історія, давня історія.
3. Історико-хронологічні межі давньої України.
4. Дослідники витоків слов'янської етнокультури.

5. Два напрями академічної історіографії.
6. Поява людини загалом і її сучасного антропологічного типу.
7. Кам'яна Могила: місцезнаходження та геологія.
8. Дослідники Кам'яної Могили.
9. Літопис та міфологічні сюжети Кам'яної Могили.
10. Велика неолітична революція.
11. Циркумпонтійська зона.
12. Індоевропейська мовна спільнота.
13. Самоназви "індоевропейців" та створеної ними держави.
14. Що таке цивілізація?
15. Слов'янські, найдавніші в світі терміни цивілізації (державності).
16. Праматері Інанна і Берегиня, їх датування.
17. "Веда словена", найдавніше Священне Писання.
18. Прачоловік Іма індоевропейських народів.
19. Пражінка слов'ян Самовіла, предтеча Сивіли греків та римлян.
20. Походження назви та поняття Кий(ан).
21. Найперші писемні згадки про Аратту.
22. Етапи розквіту держави Аратти, відображені в трипільській культурі.
23. Як розповсюджувалися досягнення культури?
24. Задніпрянська Аратта-I та закарпацька Аратта-II.
25. Хто такі хатти?
26. Аратти й арії.
27. Формування арійської спільноти племен у VI–III тис. до н. е.
28. Ведичні міфоритуали курганів степової України.
29. Індодарійська "Ріг-Веда".
30. "Темні віки Європи".
31. Родина Дьяуса, Зевса-Дива: міфи та астрономія.
32. Гіперборейці Пелазг, Атлант та інші.
33. Троя-Іліон: легенди та дійсність.
34. Придніпровський Гелон.
35. Мандрі аргонавтів та Одісея.
36. Геракл і Гер(ос), Гелон та Іліон.
37. Колунь-Голунь-Гелон-Іліон прадавніх слов'ян та греків.
38. Земля та віки Трояні "Слова о полку ігореві Ігоря Святославлича".
39. "Історія" давньогрецького мандрівника Геродота.
40. Легенда про походження сколотів.
41. Сколоти, слов'яни та кельти.
42. Легенди про походження скіфів.

43. Хто такі киммерійці та скіфи?
44. Кіммерія.
45. Історичні відповідності легендам про походження скіфів.
46. Скіфія.
47. Династія Кеянідів та похід перського царя Дарія на Скіфію.
48. Причини колонізації греками Північного Причорномор'я.
49. Давньогрецькі міста-колонії VII-V та наступних століть до н. е.
50. Боспорське царство.
51. Відносини Боспорського царства зі Скуфією, Римом і Візантією.
52. Проблема виникнення слов'ян.
53. Глибини історичної пам'яті слов'ян.
54. Проблема спорідненості арабів і слов'ян із Трипільям.
55. Слов'янська династія Киян.
56. Козацькі заповіді й карби.
57. Легенди Савур-могили.
58. “Народна ікона” Козак Мамай, душа праведна.
59. Дослідження арійського підґрунтя українського козацтва.
60. Дохристиянська писемність та література слов'ян.
61. “Велесова книга”, храмові написи Ретри та ін.
62. Східні походи праслов'ян і слов'ян VI–I тис. до н. е.
63. Західні походи слов'ян III тис. до н. е. — I тис. н. е.
64. Походження понять (У)Країна і Рісь.
65. Витоки легенди про трьох братів Кия, Щека, Хорива.
66. Етапи формування слов'ян.
67. Оріяни й бorusи.
68. Венеди, анти, склавини.
69. Вандали.
70. Держава Само.
71. Виникнення Києва.
72. Шлях “із Варяг в Греки”.
73. Хто такі варяги і руси(чі)?
74. Рюрик, Аскольд і Дір(ос).
75. “Повість врем'яних літ” Нестора-літописця.
76. Данд-арія й Арта-Арсанія.
77. Кінець общинної та початок феодальної Русі.
78. Князі Київської Русі.
79. Язичеський пантеон дохристиянської Русі.
80. Хрещення Русі.
81. Розквіт язичества після хрещення (за Б. Рибаківим та А. Кузьміним).

82. Заповіти волхвів (за Влес-книгою) у світлі сучасної науки.
83. Що таке православне християнство?
84. Життєдайний вихід цивілізації зі смертоносного глухого кута “кінця світу”.
85. Взаємозв'язки національних святинь — еліти — ідеї.
86. Що таке національна ідея?
87. Позитиви і негативи общинно-“комуністичної” традиції слов'ян.
88. Місце української культури в системах слов'янської, індоєвропейської, загальнолюдської культур.
89. Шляхи розробки української національної ідеї.
90. Хрестовидна формула світоладу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Археология* Украинской ССР. — К., 1986. — № 1–3.
2. *Асов А. И.* Славянские руны и “Боянов гимн”. — М., 2000.
3. *Білоусько О. А.* Україна давня: Євразійський цивілізаційний контекст. — К., 2002.
4. *Велесова книга* / Пер. та комент. Б. І. Яценко. — К., 1995; Ред. та упоряд. Г. Лозко. — К., 2002.
5. *Українська міфологія* / Упоряд. В. М. Войтович. — К., 2002.
6. *Воропай О.* Звичаї нашого народу: У 2 т. — Мюнхен, 1958, 1966; К., 1991.
7. *Геродот.* История. — Л., 1972.
8. *Гумилев Л. Н.* Ритмы Евразии. Эпохи и цивилизации. — М., 1993.
9. *Даниленко В. Н.* Космогония первобытного общества // Начала цивилизации. — М., 1999.
10. *Енциклопедія трипільської цивілізації* / Гол. ред. М. Ю. Відейко. — К., 2004. — Т. I–II.
11. *Кифишин А. Г.* Древнее святилище Каменная Могила. Опыт дешифровки протошумерского архива XII–III тысячелетий до н. э. — К., 2001.
12. *Кузьмин А. Г.* Начало Руси. — М., 2003.
13. *Мицик В. Ф.* Священна Країна хліборобів. — К., 2005.
14. *Мосенкіс Ю. Л.* Трипільський прасловник української мови. — К., 2001.
15. *Наливайко С. І.* Таємниці розкриває санскрит. — К., 2000.
16. *Наливайко С. І.* Індодарійські таємниці України. — К., 2004.

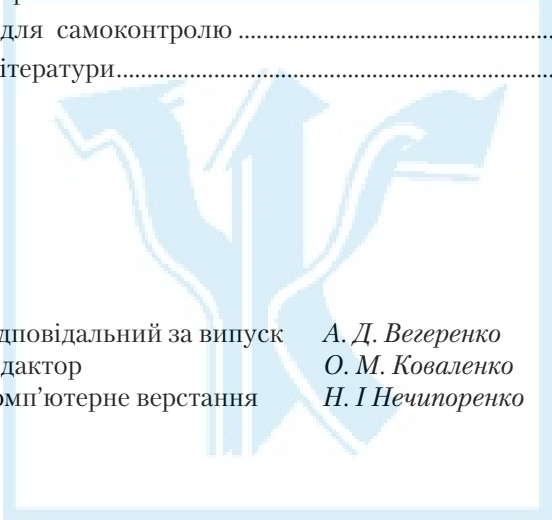
17. *Нестор*. Повесть временных лет // Полное собр. рус. летописей. — М., 1962–1965.
18. *Николаева Н. А., Сафронов В. А.* Истоки славянской и евразийской мифологии. — М., 1999.
19. *Ригведа* / Пер. и коммент. Т. Я. Елизаренкова. — М., 1989, 1999.
20. *Рыбаков Б. А.* Геродотова Скифия. — М., 1979.
21. *Рыбаков Б. А.* Язычество древних славян. — М., 1981.
22. *Рыбаков Б. А.* Язычество Древней Руси. — М., 1987.
23. *Славянские Веды* / Сост. и коммент. А. А. Асов. — М., 2004.
24. *Слово о полку Игореве* / Прим. В. В. Німчука. — К., 1985.

Додаткова

25. *Трубачев О. Н.* Indoarica в Северном Причерноморье. — М., 1999.
26. *Трубачев О. Н.* Этногенез и культура древнейших славян. — М., 2002.
27. *Харченко П. А.* Тригнозис. Начала тринітарних знань. — К., 1998.
28. *Цуканов Б. И.* Время в психике человека. — Одесса, 2000.
29. *Чмыхов Н. А.* Истоки язычества Руси. — К., 1990.
30. *Чумарна М. І.* З початку світу. — Львів, 1996.
31. *Шавли Й.* Венеты: наши давние предки. — М., 2003.
32. *Шилов Ю. О.* Джерела витоків української етнокультури ХІХ тис. до н. е. — II тис. н. е. — К., 2002.
33. *Шилов Ю. О.* Праслов'янська Аратта. — К., 2003.
34. *Шилов Ю. А.* Истоки славянской цивилизации. — К., 2004.
35. *Шюре Э.* Великие посвящённые. — Калуга, 1914; М., 1990.
36. *Щокін Г. В.* Людство і віра. — К., 2002.
37. *Clark G., Mellaart J.* The Dawn of Civilization. — London, 1961.
38. *Gimbutas M.* The Gods and Goddesses of Old Europe 7000 to 3500 B. C. — London, 1967.
39. *Mellaart J. J.* Catal-Hüyük. The Neolithic Town in Anatolia. — London, 1967.
40. *Rohl D.* Legend the Genesis of Civilization. — London, 1998.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Україна в контексті світової цивілізації”	4
Теми для самостійного вивчення.....	5
Тести.....	7
Теми семінарських занять	9
Теми рефератів.....	11
Питання для самоконтролю	11
Список літератури.....	14

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *Н. І Нечипоренко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3313

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП